ఎవరు బాధ్యులు?

రవరసాన సత్యనారాయణ

" పీటర్ మెక్‌డొనాల్డ్ స్పీకింగ్, హౌ కెన్ ఐ హెల్ప్ యూ? "

" డాక్టరు రవికుమార్ ఫ్రమ్ బోస్టన్ మెడికల్ సెంటర్, మీరు ఇయన్‌కి ఏమవుతారు? "

" ఇయన్ మా అబ్బాయి. "

" సారీ, మీకీ వార్త ఎలా చెప్పాలో తెలియటం లేదు. మీ అబ్బాయి స్పృహ కోల్పోయాడు. రక్తంలో హెచ్చుగా ఆల్కహాలు ఉందని పరీక్షలో తేలింది. మీ అబ్బాయికి సారా తాగే అలవాటు ఉందా? "

" లేదు. ఎప్పుడు సారా తాగలేదు. మాతో పాటు భోజనం చేసేటప్పుడు మాత్రం టేబిల్ వైన్ తీసుకునేవాడు. అది కూడా ఒక గ్లాసు మాత్రమే తాగేవాడు. రక్తంలో ఆల్కహాలు ఎక్కువగా ఎందుకు ఉందోమరి ? "

" అదే తెలియటం లేదు. ఇల్లీగల్ డ్రగ్స్ ఎప్పుడైనా వాడాడా? "

" చూడండి డాక్టర్. మా కుటుంబం చాలా గౌరవ ప్రదమైనది. మా ఇంటా, వంటా ఎక్కడా ఇల్లీగల్ డ్రగ్స్ వాడకం లేదు సరిగదా, ఆ విషయాలు కూడా మేము మాట్లాడుకోము. మీకు తెలుసో లేదో? నేను ఈ ఊరికి మేయర్‌ను. అయినా ఇవన్నీ ఇప్పుడు ఎందుకులెండి. మా అబ్బాయి .... "

" డాక్టర్, నేను ఇయన్ తల్లిని. చెప్పండి డాక్టర్, దాపరికం లేకుండా. ఎలా ఉన్నాడు ఇయన్ ? " ఎక్స్‌టెన్షన్ ఫోనులో ఆత్రంగా అడిగింది .

" చాలా సీరియస్ కండిషన్‌లో ఉన్నాడు. ఇంటెన్సివ్ కేర్ యూనిట్‌లో చేర్చాం. రాబోయే 24 గంటల్లో మార్పు వచ్చి, మైకం వదిలి, మన స్పృహ లోనికి రావాలి, లేదా... ... "

" లేకపోతే ఏమవుతుంది డాక్టర్? తల్లిగా నా మనసు తల్లడిల్లి పోతోంది. మా అబ్బాయి బ్రతికి బయటకు వస్తాడని హామీ ఇవ్వండి డాక్టర్. "

" చూడండి, మిసెస్ మెక్‌డొనాల్డ్. మీకు నిజమైన పరిస్థితి వివరించకపోతే నా వృత్తి ధర్మాన్ని ఉల్లంఘించినట్లే. మీకు చెప్పబోయే విషయం చాలా విచారకరమైనది. హెచ్చు స్థాయిలో రక్తంలో ఆల్కహాలు ఉండి, స్పృహ కోల్పోయినవారు బ్రతకటం కష్టం. అయినా ప్రాణం పోకుండా అన్ని విధాలా ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. "

" ఓ మై గాడ్. విన్నావా పీటర్? ఓ మై చైల్డ్.. .."

" డాక్టర్, మేము ఉదయం ఫ్లయిట్‌లో బోస్టన్ వస్తాం. మిమ్మల్ని ఎక్కడ కలుసుకోమంటారు? "

" మీరు నేరుగా ఆసుపత్రికి వచ్చి నన్ను పేజ్ చేయండి. ఐసియూ లౌంజిలో కలుద్దాం. "

" డాక్టర్, ప్లీజ్ టేక్ గుడ్ కేర్ ఆఫ్ మై సన్. మే గాడ్ హెల్ప్ యూ. "

* * * * * * *

నాక్ .... నాక్ ....

" ఎవరూ? " అంటూ తలుపు తీసింది ఎమిలీ.

" బోస్టన్ పోలీస్ " అన్నారు, బోస్టన్ పోలీసు డిపార్టుమెంటు బేడ్జీలు చూపుతూ ఇద్దరు.

" రండి లోపలికి ... ... పార్డన్ మీ ... ఒక కుర్చీయే ఉంది. ఇది డార్మిటరీలో గది కదా! కూర్చోండి " అంది ఎమిలీ.

" నీ పేరు ఎమిలీ బ్రేడ్‌ఫర్డ్ కదూ? నాపేరు పెట్రీషియా ఏంజిలినో, నా పార్టనర్ రాబర్ట్ గొంజాలజ్. ఇయన్ గురించి తెలుసుకోవాలని వచ్చాం మేమిద్దరం . "

" ఐ యామ్ వెరి వెరి సారీ. ఇయన్ చనిపోయాడు కదూ? ఇయన్ చనిపోతాడని నేనెప్పుడూ ఊహించలేదు. "

" ఇయన్ స్పృహ కోల్పోయినప్పుడు దగ్గర ఉన్నది నీవేనని పార్టీకి వచ్చిన వారు చెప్పారు. ఏమి జరిగిందో చెప్పగలవా ? "

" ఇనిషియేషన్ పార్టీకి తనతో పాటు నన్ను రమ్మని అడిగాడు, ఇయన్ . "

" ఇయన్ తో నీకు ఎంత కాలం నుండి పరిచయం? "

" కాలేజీ కేంపస్ విజిట్‌కు తల్లిదండ్రులతో కలసి వచ్చాడు గత డిశంబరులో. ఆ రోజు కాలేజి టూర్ ఇచ్చే డ్యూటీ నాకు పడింది. తల్లిదండ్రులు చాలా మంచివారు. టూర్ అయిన తరువాత వారితో పాటు నన్నుకూడా లంచికి తీసుకుని వెళ్లారు. ఇయన్ తల్లిదండ్రులు వెళ్లిపోతూ మా అబ్బాయి ఈ కాలేజిలో చేరితే నీవే జతగా ఉండాలి అని చెప్పారు. అదే ప్రథమ పరిచయం. "

" పార్టీకి ఎందుకు పిలిచాడు ? "

" ఆల్ఫా, బీటా, తీటా ఫ్రెటర్నిటీలో ఒక వింత తంతు జరుగుతుంది. ప్రతి ఏటా కొత్తగా కాలేజీలో చేరిన కుర్రాళ్లకు ఇనిషియేషన్ సెరిమొనీ జరుగుతుంది. ఆ రాత్రి డేట్‌తో పార్టీకి రావాలి. అందరికన్నా ఎవరు ఎక్కువ తాగుతారో వారికి ప్రైజ్ ఉంది. అది మగతనాకి నిదర్శనమట! "

" నిన్నే ఎందుకు పిలిచాడు డేట్‌కి ? "

" తనకి ఏ అమ్మాయిలతోను ఇంకా పరిచయం కాలేదని, అమ్మాయిలతో పరిచయం చదువుకి ఆటంకం అని, ప్రేమ రాగంలో పడితే చదువు సాగరంలో కలసిపోతుందని చెప్పాడు. కాని ఈ ఇనిషియేషన్ పార్టీకి తప్పకుండా డేట్‌ని తీసుకుని రావాలన్న నిబంధన ఉండటం వల్లన తనని తీసుకుని వెళ్లాడు. ఈ ఒక్కసారికే డేట్‌గా పిలుస్తున్నానని చెప్పాడు " అని చెప్పింది.

" ఇయన్ స్పృహ కోల్పోయినప్పుడు నీవు ఏమి చేస్తున్నావు ? "

" డ్రింకులు, ఆ తరువాత డాన్సులు, మళ్లీ డ్రింకులు. అప్పుడు పన్నెండు అయింది. ఇదే ఆఖరి కాంటెస్ట్ అన్నారు. ఎత్తిన విస్కీ సీసా దించే లోపున ఎవరైతే పూర్తిగా తాగేస్తారో అతనికి ది బాయ్ అనే టైటిల్ ఇస్తారు. ఇయన్ విస్కీ సీసాను ఖాళీ చేసేసాడు. అప్పుడే నేను బాత్‌రూమ్‌కి వెళ్లాను. "

" బాత్‌రూములో నీవు ఎంత సేపు ఉన్నావు ? "

" పది పదిహేను నిముషాలు అయి ఉంటుంది. తిరిగి వచ్చేటప్పటికి. సోఫాలో పడుకుని మ్యూజిక్ వింటున్నాడు. "

" ఎప్పుడు స్పృహ తప్పిపోయింది ? "

"ఒంటి గంటకు పార్టీ ముగింపు. ఇయన్‌ని లేపాను. లేవలేదు. కొద్దిసేపు అయిన తరువాత నిద్ర లేపి కూర్చో పెట్టడానికి ప్రయత్నం చేసాను. అయినా లేవలేదు. ఓ మై గాడ్, ఇయన్‌కు స్పృహ తప్పిపోయింది అని గట్టిగా కేకలు వేసాను. ఎవరో 911 ని పిలిచారు. ఏంబులెన్సులో బోస్టన్ మెడికల్ సెంటరుకి తీసుకుని వెళ్లారు ఇయన్ ని. "

"ఇయన్ తాగిన విస్కీలో నీవు ఏదైనా కలిపేవా ? "

" లేదు. "

" నువ్వు పనిచేసే రిసర్చి లేబ్‌లో అబ్సల్యూట్ ఆల్కహాలు సీసా ఒకటి పోయింది. ఆ సీసా పోయిన రోజున నీవు తప్ప ఎవ్వరు లేబ్‌లో పనిచేయలేదు. అందువల్లన వారంటు తెచ్చాం, నీ గది సెర్చి చేయటానికి. "

* * * * * * *

నాక్ ..... నాక్ .....

" ఓపెన్ ది డోర్, బోస్టన్ పోలీస్. "

కళ్లు నులుముకుంటూ తలుపు తీసాడు, బిల్. ఎదురుగా పొడవైన కండలు తిరిగిన ఇద్దరు మధ్య వయస్కులు కనిపించారు. బోస్టన్ పోలీసు డిపార్టుమెంట్ అని రాసి ఉన్న బేడ్జీలను చూపారు.

" రండి లోపలకి అన్నాడు బిల్. "

పోలీసులు ఒక్కసారి కలయ తిరిగిచూసారు. గోడలపై అర్థనగ్నంగా ఉన్న స్త్రీల ఫొటోలు, కొత్తగా రిలీజ్ అయిన బీటిల్స్‌ఫొటో, బాత్ రూములో ప్లేబోయ్ మేగజైనులోని సెంటర్ ఫోల్డు ఉన్నాయి. పుస్తకాలు చిందర వందరగా పడి ఉన్నాయి. మంచం ప్రక్కనే టేబిల్ లైటు, లైటును చేరుకుని గడియారం. రాత్రి 12 గంటల 13 నిముషాలు అయినట్లు చూపిస్తోంది గడియారం. ఉదయం లేవటానికా అన్నట్లు ఏనిమిదిన్నరకు అలారం సూచిస్తోంది. రెండో మంచంపై ఎవ్వరూ పడుకున్న సూచనలు లేవు.

" వాట్ ఈజ్ యువర్ నేమ్? వేర్ డుయూ కమ్ ఫ్రమ్ ? " అన్నాడు ఒక పోలీసు .

"ఐ ఏమ్ విలియమ్ లాటన్. మా ఊరు ఇండియనాపొలిస్, ఇండియానా. "

"బోస్టన్ లో ఎన్నాళ్లనుంచి ఉంటున్నావు ? "

" ఇది నా జూనియర్ ఇయర్. "

" ఇయన్ నీకు రూము మేటు కాకముందు నీకు తెలుసా? "

" తెలియదు. "

" నీ రూమ్ మేటుగా ఎలా వచ్చాడు? "

" ఇయన్ తండ్రి వారి ఊరుకి మేయరు, రిపబ్లికన్ పార్టీకి చెందినవాడు. ఏదో రిపబ్లికన్‌పార్టీ మీటింగులో కలుసుకున్నప్పుడు మానాన్న, నా ఎడ్రసు, టెలిఫోను నంబరు ఇచ్చాడట. కాలేజీలో చేరటానికి వచ్చినప్పుడు నన్ను కలుసుకుని, నా రూమ్‌మేటుగా ఉండవచ్చా అని అడిగాడు. పాత రూమ్ మేటు డిగ్రీ తీసుకుని వెళ్లిపోయాడు. అందువలన హౌసింగ్ ఆఫీసులో చెప్పి నా రూమ్‌మేటుగా తీసుకుని వచ్చాను, " అన్నాడు బిల్.

" మీ ఇద్దరి మధ్యా తగాదాలు ఏమైనా ఉన్నాయా? "

" లేవు. "

" ఎప్పుడూ ఆర్గ్యు చేసుకోలేదా? "

"సిద్ధాంత పరంగా చాలాసార్లు ఆర్గ్యు చేసుకున్నాం. ఇయన్ పూర్తిగా డెమోక్రాటిక్ పార్టీ సిద్ధాంతాలను నమ్మినవాడు. మాకుటుంబ సభ్యులమంతా రిపబ్లికన్ పార్టీవాళ్లం. అందువలన ఆర్గ్యుమెంటు తప్పలేదు. డిగ్రీ అయిన తరువాత ఎలక్షనులో మానాన్నని గవర్నరుగా ఓడిస్తానని శపథం చేసాడు. నాకు చాలా కోపం వచ్చింది. ఫస్టు ఎమెండ్‌మెంటు ప్రకారం తన అభిప్రాయం చెప్పే హక్కు ఇయన్‌కి ఉంది. అయితే నాకు కూడా కొన్ని హక్కులు ఉన్నాయి. "

" ఏ హక్కుల గురించి మాట్లాడుతున్నావు? " అడిగాడు రెండో పోలీసు.

" టు డిఫెండ్ ది ఫేమిలీ ఆనర్. "

" ఏమి చేద్దామనుకున్నావు? "

" ఇయన్ పై నిఘా వేసి ఉంచాను. ఎక్కడైనా నీతి బాహ్యమైన పని చేస్తే రికార్డు చేసి, ఎలక్షను టైములో పత్రికల వారికి ఆ ఫోటోలు విడుదల చెయ్యాలని తీర్మానించుకున్నాను. "

" ఇంత వరకూ ఏమైనా రికార్డు చేసావా? "

" మిగిలిన విద్యార్థుల వంటివాడు కాదు, ఇయన్. సిగరెట్లు తాగడు. సారా తాగడు. బుద్ధిగా లైబ్రెరీకి పోయి చదువుకుంటాడు. శనిఆదివారాల్లో గర్ల్ ఫ్రెండుతో డేటింగ్‌కి పోకుండా హోమ్‌లెస్ షెల్టరుకి పోయి నిరాశ్రయులకు సేవలు చేస్తున్నాడు. అందువల్లన నా ప్రయత్నం ఇంతవరకూ ఫలించలేదు. "

" ఇయన్ మంచి శీలం గల వ్యక్తిగా కన్పిస్తున్నాడు గదా, ఎలా ట్రేప్ చెయ్యాలనుకున్నావు? "

" అదే ఆలోచన చేస్తున్నాను. ఇంకా ఏప్లాను కుదర లేదు. "

" బిల్, నీవు గవర్నరు కొడుకువు అని మాకు తెలుసు. నీతో సున్నితంగా వ్యవహరించాలని కూడా మాకు తెలుసు.

అయినా వృత్తి ధర్మం ప్రకారం నేనొక ప్రశ్న అడగాలి" అన్నాడు మొదటి పోలీసు.

"ఏమి తాగుతున్నదీ తెలియని మైకంలో ఉన్న ఇయన్ విస్కీగ్లాసులో ఆబ్సొల్యూట్ ఆల్కహాలును కలిపేవా?" అని అడిగాడు రెండో పోలీసు.

* * * * * * *

"మనము దేవుని సన్నిధిలో ఉన్నాము. దేవుని కుమారుడికి ప్రార్థన చేద్దాం. ఓ ఏసు క్రీస్తు ప్రభూ, మేము పాపులము. మా పాపాలను మన్నించు. ఈ చిన్నారి ఎవరో చేసిన పాపానికి గురి అయ్యాడు. ప్రాణాలు కోల్పోయాడు. దేవా! ఇయన్ తెలిసో తెలియకో చేసిన పాపాలను మన్నించు. మైకం కమ్మేవరకు సారా తాగటం మంచిది కాదు అని బైబిలు గ్రంథంలో రాసి ఉంది. బైబిలు గ్రంథం తెరవండి. ఎక్సల్‌సియాస్టికస్ 31 అధ్యాయంలో ౩ వాక్యం చదవండి: "ఎవరైతే మితిమీరి సారా తాగుతారో వారి ఆత్మ సోకిస్తుంది." తరువాత 33, 34 వాక్యాలు కూడా చూడండి: "సారా ఎక్కువగా తాగే జీవికి ఆయుష్షు తగ్గిపోదా? ప్రాణాన్ని తీసుకుని పోయేది ఏది? మరణమే." అందువలన ఓ ప్రభువా ఇయన్‌కి సారా ఇచ్చిన వారిని, అతని ప్రాణాలు పోవటానికి కారకులు అయిన వారిని కూడా క్షమించు. ప్రభువుని నమ్ముకుంటేనే మీకు మోక్షమార్గం. హెలెలూయా."

అది ఒక ఎత్తయిన చర్చి భవనం. రంగు అద్దాలు కిటికీలకు, ఎత్తయిన గుమ్మాలు గోడలకు అమర్చబడి ఉన్నాయి. పెద్ద శిలువ సభావేదికపై ఉంది. దాని ప్రక్కనే మేరీమాత విగ్రహం. లైటు వెలుగులో బైబిల్ గ్రంథాన్ని చూస్తూ మాట్లాడుతున్న మతాధికారి పేరు రివరెండు మేకింటాయర్. సభలో మౌనంగా ఇయన్ తల్లి దండ్రులు కూర్చున్నారు. వారు అన్నమాటలు డాక్టర్ రవి కుమార్‌కు గుర్తుకి వస్తున్నాయి.

"డాక్టర్ రవి కుమార్, యు డిడ్ ఏ ఎక్సలెంట్ జాబ్. హౌ డు ఉయి షో అవర్ ఎప్రిసియేషన్?"

"ఐ వాంట్ టు ఎటెండ్ ది ఫ్యూనరల్."

ఇయన్ తల్లిదండ్రులు తనకి ఎయిర్ టికెట్లు పంపారు. వారి అతిథిగా ఆ పల్లెటూరికి వచ్చాడు.

రివరెండు మేకింటాయర్ ఉపన్యాసం కొనసాగుతోంది. ఇయన్ ఇక మన మధ్య లేడు. ప్రభువు సన్నిధిలో ప్రశాంతంగా ఉన్నాడు. నందేళ్లు బ్రతకమని ప్రభువు పుడమిపై ఇయన్‌ని పుట్టిస్తే, పద్దెనిమిది ఏళ్లు నిండకుండానే జీవన యానం పూర్తి చేసాడు. దీనికి ఎవరు బాధ్యులు?" అని గట్టిగా రివరెండు చర్చిలో ఉన్న సభికులను ఉద్దేశించి అడిగాడు.

ఇయన్ మరణానికి బాధ్యులు ఎవ్వరై ఉంటారా అని ఆలోచిస్తున్నాడు డాక్టర్ రవికుమార్. ఆ ఆలోచనలనుండి తేరుకునేటప్పటికి సిమెటరీ ప్రాంగణంలో ఇయన్ కుటుంబ సభ్యుల మధ్యన నిలబడి ఉన్నాడు.

సంగీత నృత్య శాస్త్రాలు

శ్రీమతి డా॥ కొండి శారదాపూర్ణ, ఎం. ఏ.

భారతీయతత్వం సత్యం, శివం, సుందరం అన్న త్రిపుటితో కూడుకొన్నదని విజ్ఞులు చెబుతారు. వీటిని సాహిత్య సంగీత నృత్యాలకు అన్వయిస్తే - సత్యమైనది సాహిత్య స్వరూపంగాను, శివమైనది సంగీతానికి సంకేతంగాను, సుందరం నృత్యానికి ప్రతీకగను తీసికోవచ్చు. అయితే ఈ మూడూ పై మూటిలోనూ ఉన్నా ప్రాధాన్య వివక్షతో మాత్రమే ఈ విభాగం. మళ్ళీ ఈ మూటిని త్రిమూర్తి స్వరూపంలో అనుసంధానం చేస్తే సత్యం బ్రహ్మపరంగా శివం శివపరంగా, సుందరం విష్ణుపరంగానూ అన్వయిస్తాయి. అయితే ఇవి మూడు విడి విడి పదార్థాలు కావు. త్రిమూర్తులూ ఒక్క తత్వంగా ఎలా భావిస్తున్నామో ఓంకారం నుంచి సర్వసృష్టి ఎలా ప్రాదుర్భవించిందీ ఋషులు తెలిపిరో అదే విధంగా ఆ ప్రణవమే సమస్త శబ్ద జాలానికి ఆధారమైనట్లు సాహిత్య సంగీత నృత్యాలు ఆ ప్రణవంలోకి ఆవిర్భవించి అందులోనే లయిస్తున్నాయి. ఈ త్రిగుణ సమాహారం, త్రిపుటియుక్తం, త్రివేణి సంకలితమైన సంగీత నృత్యాలు మానవునికే కాక సర్వప్రాణికోటికీ జీవిత పరమార్థాన్ని సాధించడంలో ఉపాదేయాలవుతున్నాయి. ఎందువల్లనంటే ఇవి బ్రహ్మస్వరూపమైన ఆనందాన్ని పంచి ఆ ఆనందరూపుడైన పరబ్రహ్మలో లీనం కావడానికి తోడ్పడుతున్నాయి కనుక. ఈ సంగీత నృత్యాల్లో మొదటిది అంతశ్చేతనలో నుండి ఆవిర్భవించిన కళాస్వరూపమైతే రెండవది బాహ్యచేతన నుంచి ఉద్భవించిన కళాసమాహారం. కనుక ఈ రెండూ విశ్వమానవాళి ఆరాధ్యాసాలై శిరోధార్యాలైనాయి. అంతశ్చేతనకు సంగీతం ప్రతిస్పందనమై ఆవిర్భవిస్తే తరముగుణమైన చలనశీలతతో భూతత్రిగుణాన్ని నిర్వచిస్తూ ఆనంద ధామపు అంచులను గొనిపోయేది నృత్యమౌతోంది. ఈ విధంగా సంగీత నృత్యాలు మనిషిలోని మనీషత్వాన్ని రూపొందించి ఋషిత్వస్థాయికెదిగించి పరమాత్మలో ఐక్యం చేయడానికి స్వంత స్థితిని చేరుకోవడానికి సాధన భూతాలౌతున్నాయి.

అయితే ఇది సిద్ధాంత రూపమైంది మాత్రమే కాదని అనుష్ఠించి గమ్యాన్ని చేరిన త్యాగరాజ స్వామి, సిద్ధేంద్రయోగివంటి మహనీయుల జీవితాలు మన కాలంలోనే మనకి స్ఫూర్తినిస్తున్నాయి. 'కళ'కి ఆ స్థితి ఉందని

In art it implies a view of life and of the universe in which the predominant forces are high and spiritual and the aim is perfection or attainment of the absolute"

రాగ, స్వర, తాళ త్రివేణి సంగీతమని,
"రాగ స్వరశ్చ తాళశ్చ త్రిభిః సంగీత ముచ్యతే" అన్న ఆభాణకం స్పష్టం చేస్తోంది. కాగా రసానందం నాట్యశాస్త్ర ఫలమని, తదానంత ప్రాప్తికి నర్తకికి అసాధారణమైన ఏకాగ్రత అవసరమనీ

"యతో హస్తస్తతో దృష్టిః యతో దృష్టిస్తతో మనః
యతో మనస్తతో భావః యతో భావస్తతో రసః"

అనే ఆర్యోక్తి మనకి ఆలంబనమౌతున్నాయి.

భగవత్ప్రసాదమైన స్వరార్ణవాన్ని మథించి శ్రీ త్యాగరాజ స్వామివారు నాదయోగియై "స్వరరాగ సుధా రసయుత భక్తి స్వర్గాపవర్గమనీ, అట్టి భక్తుడు 'శంకరాభరణు'డని తమ అనుభవైక వేద్యమైన సత్యాన్ని మనందరికీ ప్రబోధించేరు. 'నిధి' కాక రాముని సన్నిధే సుఖప్రదాయియని, అదే కళ్యాణ సంధాయకమనీ ఎలుగెత్తి చాటేరు.

శాస్త్రీయ పరిశీలనలో ఇరవది ఆరు వేదవృందాల్లో 'కృతి' ఇరువదవ ఛందంగా గోచరిస్తుంది. పల్లవి, అనుపల్లవి, చరణం, చరణానుపల్లవి-క్రమంలో, విభాగ నిర్మాణంతో సాగిన ప్రక్రియగా 'కృతి' సంగీతంలో దర్శనమిస్తుంది. రాగభావ విస్తృతిని, రమ్యతను కూర్చుకొద్దీ లక్షణ నిర్మాణ క్రమంతో త్యాగరాజు తన భగవత్సంకీర్తనను కీర్తనలుగా రచించి త'త్కృతి'ని తన సాహిత్య ప్రజ్ఞాదర్పణంగా మేళవించి ఆ ఆత్మదర్పణంలోనే ఆత్మ సాక్షాత్కృతినంది అమరుడైన పుణ్యజీవి. శాస్త్రపరంగా పరిశీలిస్తే 'కృతి'లో 'సంగతి' అన్నది ప్రధానాంశం. 'రక్తి'కి ఆయువుపట్టైనదీ ఈ సంగతే. రాగ సాహిత్య నాదభావాలను అనుభవగతం చేసికోవడానికి తోడ్పడేవీ ఈ సంగతులే

'కృతి' రచనలో పల్లవి సూత్రంగా, అనుపల్లవి వివరణగా, చరణం భాష్యంగానూ తులతూగేవైతే 'సంగతి' అంతరార్థ వేదాంత ప్రతిపాదకమౌతుంది. ఇక రాగాల ప్రస్తావనకొస్తే "ఆదినాట-అంత్యసురటి" అనే అభియుక్తోక్తి సంగీత పరిచయం కల సమస్త సహృదయులకూ సువిదితమైన విషయమే. ఆ ఉక్తిననుసరించి త్యాగరాజస్వామి పంచరత్న కీర్తన నాటతోనే ఆరంభమౌతుంది. సంగీతానికి మౌలికమైనది నాదం. అది ప్రధానంగా ఆహతం, అనాహతమని ద్వేధా విభజనమైంది. అందులో అనాహతం యోగనిరూఢిని ఆహతం లోకవృత్తినీ అనుసరించేది. యోగసాధన సామాన్యులకు సాధ్యమయ్యేది కాదు కదా! అందుకే సర్వజనరంజకమై, ఆనందదాయినియై భవభంజనాన్ని కలిగించే ఆహతనాదం సంగీతంగా పరిణమించినట్లు విజ్ఞులు చెబుతారు.

తస్మాదాహతనాదస్య శ్రుత్యాది ద్వారతోఖిల।
జ్ఞేయం వితన్యతే లోకరంజనం భవభంజనమ్॥ అని.

ఈ నాదం హృదయస్థానంలో మంద్రం అనీ, కంఠస్థానంలో మధ్యమం అనీ, మూర్ధంలో తారమనీ శాస్త్రంలో ప్రసిద్ధినొందింది. ఒక్కొక్క స్థానం ఒక్కొక్క ప్రమాణం కలిగి ఉత్తరోత్తర ప్రమాణాధిక్యతతో భాసిస్తుంది. శ్రవణం వలన ముందుగా అనుభవానికి వచ్చేది శ్రుతి. దానికి సర్వావయవలక్షణం షడ్జమం అని శాస్త్రవేత్తల సంకేతం. గానం చేసేటప్పుడు క్రమం తప్పకుండా అనుశాసనబద్ధంగా-అంటే-మరో విధంగా చెప్పుకోవాలంటే కాలం సమంగా నడవడాన్ని లయ అని శాస్త్రకారుల నిర్దేశం. అందుకే

"శ్రుతిర్మాతా లయఃపితా" అనే సమయం సహృదయలోకంలో వ్యాప్తి నొందింది. మరి షడ్జమ, రిషభ, గాంధార, మధ్యమ, పంచమ, ధైవత, నిషాదాలని సప్తధా విశ్లేషణ నొంది పరి